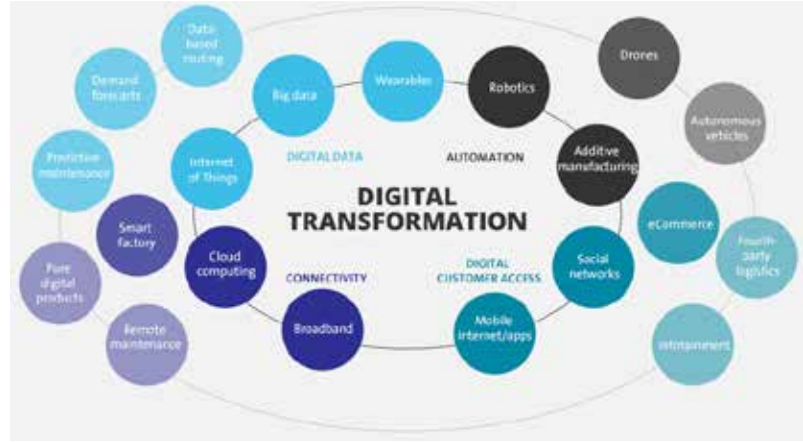

- Veri madenciliği
- İnternet değişim noktası
- Endüstri 4.0
- Akıllı sistemler
- Bitcoin
- Siber güvenlik
- Coğrafi bilgi sistemi
- Hyperlink
- Intranet
- Sensör teknolojileri

Dijital Dönüşüm

Hiçbirimizin eğer ki işimizle doğrudan ilgili değilse yukarıda yer alan kavramların anlamını bilmek, merak edip öğrenmek gibi bir amacı olmamasına rağmen bunlardan çoğu, farkında olmaksızın yaşamımızda önemli konuma gelmiş birçok teknolojik araç ve gerecin keşfinde, kullanımında ve geliştirilmesinde yerini almıştır bile. Örneğin yakın geçmişte hayatımıza giren ve çıkış noktasında PDA¹ olarak adlandırılan telefonlarla birlikte cep telefonu teknolojisi evrim geçirmiş ve adeta yeniden keşfedilmiştir. Bu tarz teknolojik evrimler birçok alanda vücut bulurken uzun zaman önce başlayan dijitalleşme olgusu hayatımızın merkezine doğru yolculuğuna devam etmektedir.

Peki dijitalleşme nedir? Bu soruyu internet üzerinde bir arama motoruna yazıp sorguladığınızda tatmin edici bir cevapla karşılaşmanın zor olduğunu görebilirsiniz. Bunun nedeni dijitalleşmenin aslında bir süreç işaret etmesinden dolayı tek başına kullanımının kendini ifade etmekte yetersiz kalmasındandır. Eğer ki bu kavramın yanına dönüşüm sözcüğünü de ekleyip değerlendirirseniz işte o zaman tanımlama konusunda daha net ifadelere geçmeniz mümkün olabilmektedir.

1 Personel Digital Asistan (PDA), Kişisel Dijital Yardımcı anlamına gelmektedir. PDA'ların özelliği bilgisayar ile yapılabilecek bazı işlerin bu cihazlar ile yapılabilmesidir. Örneğin Word, excel uygulamaları, internet, kamera vb.

Türk Dil Kurumu sözlüğünde dijitalin Türkçe karşılığı "sayısal" olarak belirtilmiş ve verilerin bir ekran üzerinde elektronik olarak gösterildiği kavram olarak tanımlanmıştır. Bu tanımdan hareketle dijitalleşmeyi "sayısallaştırma", dijital dönüşümü de "sayısal dönüşüm" olarak ifade etmek mümkündür. Bu tanımlamalar dar anlamda dijitalleşmeyi anlatmaktadır. Ancak gerçekte durum bundan oldukça farklıdır. Çünkü sayısallaştırma dijitalleşme için bir başlangıç noktası olurken, dönüşümle birlikte değerlendirildiğinde sayısallaştırma ifadesinin yeterli olmadığı ve sayısallaştırılan her türlü verinin kullanılabilirliği, işlenebilirliği, anlamlandırılabilirliği bir süreci anlatan bir tanımlamaya ihtiyaç duyulduğu anlaşılmaktadır.

İnternet üzerinde yapılan tanımlamalara bakıldığında ise, dijitalleşmenin ağırlıklı olarak şirket boyutunda ele alındığı ve dijitalleşme sürecinin şirkete gelir getiren bir unsur olarak nitelendirildiği görülmektedir. Benzer şekilde inovasyon tanımı yapılırken de ortaya atılan bir fikrin yeni veya önemli ölçüde değiştirilmiş ürün ya da hizmetle gelir getirici bir etkiye dönüştürülmesinden bahsedilmektedir. Bu karşılaştırmadaki kilit nokta, teknolojinin her iki kavramın da merkezinde yer alması ve özel

sektör açısından gelir getirici özelliğinin ön planda tutulmasıdır.

Yukarıda yer alan tanımlamaların aksine dijitalleşme denilen hadise sadece özel sektörü değil, kamu sektörü ve teknoloji ile iç içe olan toplumun tüm kesimlerini ilgilendiren bir olgudur. Hatta sosyolojik, kültürel ve ekonomik açıdan değerlendirmelerin yapılabileceği özelliklere sahip, gelir getirici etkisinden ziyade toplumsal bir dönüşümü ifade eden kavramdır dijital dönüşüm. Bununla birlikte yazının hemen başında sıralanan kavramların en dikkat çekenleri bir araya getirildiğinde aslında dijital dönüşümde başı çeken faktörlerin neler olduğu da ortaya çıkmaktadır: *İnovasyon, nesnelerin interneti, büyük veri, açık veri, endüstri 4.0, dijital devlet, bulut teknolojisi ve siber güvenlik*. İşte bu kavramlar dijitalleşmenin özüne işaret etmekte ve dijital dönüşüm sürecinin kapsadığı kesimlerin ne kadar geniş olduğunu bir kez daha gözler önüne sermektedir.

Kapsayıcı bir tanım yapmak gerekirse dijital dönüşüm, teknolojinin kamu ve özel sektörün amaçlarına hizmet edecek şekilde kullanılması, ancak özünde insan yaşamını kolaylaştırma odağından uzaklaşmaması ve dijitalleşme algısının toplumun tüm kesimlerinde benimsenecek düzeyde bir kültürün oluşturulması sürecidir diyebiliriz.

Dijitalleşme Çalışmaları

Bilgisayar ve başlangıçta onunla bütünleşen ancak şu an neredeyse her teknolojik araç/gerece entegre edilen internetin yaygınlaşmasıyla dijitalleşme hızı da bir o kadar artmaya başlamıştır. Dijital dönüşüm ise yakın zamanda Avrupa Birliği (AB) tarafından ele alınarak yeni bir vizyon olarak değerlendirilmeye tabi tutulmuştur.

Söz konusu vizyon 2010 yılında yayımlanan Avrupa Dijital Gündemi'dir. Avrupa Komisyonu tarafından sunulan Dijital Gündem, Avrupa Birliği'nin büyüme hedeflerini belirleyen Avrupa 2020 Stratejisi'nin 7 dayanağından birini oluşturmaktadır. Dijital Gündem, inovasyon, ekonomik büyüme ve gelişmeyi teşvik etmek amacıyla bilgi ve iletişim teknolojilerinden daha fazla yararlanmayı amaçlamakta; temel amacının ise Avrupa'da akıllı, sürdürülebilir ve kapsayıcı bir büyümeyi oluşturmak için dijital tek pazarın geliştirilmesi olduğu ifade edilmektedir. Dijital Gündem'in amacına ulaşmasında da yine 7 ayaklı bir süreç belirlenmiştir:²

1. Sayısal tek pazarın sağlanması
2. Birlikte çalışabilirlik ve standartların geliştirilmesi
3. Online güven ve güvenliğin güçlendirilmesi
4. Herkes için hızlı ve ultra hızlı internet erişiminin teşviki
5. Araştırma ve yenilik yatırımı
6. Dijital okuryazarlık, beceri ve içermeyi teşvik
7. AB toplumu için Bilgi ve İletişim Teknolojilerinden etkin fayda sağlanması

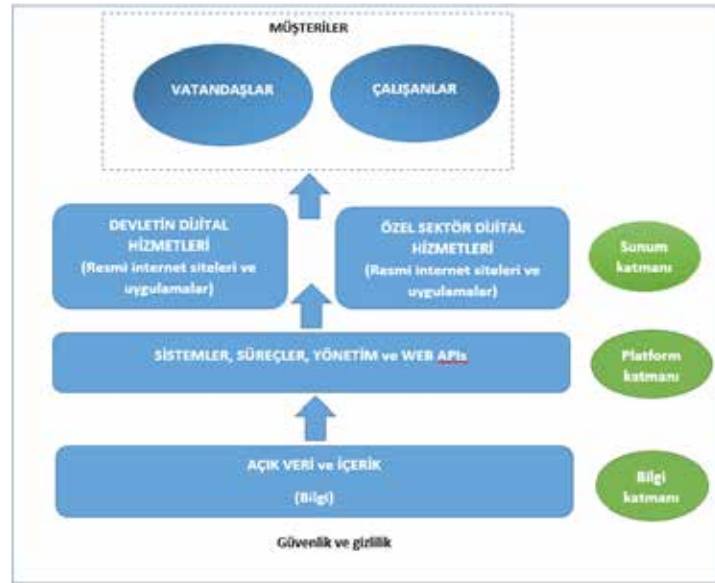
Avrupa'nın ardından Amerika da 2012 Mayıs ayında Dijital Hükümet Yol Haritası'nı yayımlayarak bu kapsamda yapılacak çalışmaların 4

² <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/europe-2020-strategy>

başlık altında yürütülmesini öngörmüştür:³

1. Açık veri, içerik ve API⁴ kullanımını sağlayan bir bilgi merkezi oluşturmak.
2. Dijital hizmetleri geliştirecek ortak bir platform kurmak.
3. Müşteri merkezli araçlar ve teknolojinin kullanılmasını sağlamak.
4. Yeni teknolojilerin kullanılmasında güvenlik ve gizliliğin temel alınması.

Yol haritasında dijital hizmetler için 3 katmanlı bir yapı benimsenmiştir.

Gerek Avrupa gerekse Amerika örnekleri incelendiğinde dijital dönüşümün benzer kilit noktalarda birleştiği ve kapsayıcılık açısından kamu ve özel sektörle birlikte toplumun tüm kesimlerini çerçeveleyen bir yapıda algılandığı görülmektedir.

³ Digital Government: Building a 21st Century Platform To Better Serve The American People MAY 23, 2012

⁴ Application Programming Interface (API), Uygulama Programlama Arayüzü anlamına gelmektedir. API, bir uygulamaya ait yeteneklerin, başka bir uygulamada da kullanılabilmesi için, yeteneklerini paylaşan uygulamanın sağladığı ara yüz olarak tanımlanabilir.

Türkiye'de Dijital Dönüşüm

Dijital dönüşüm, Türkiye için yabancı bir kavram olarak görülmesi de kamu yönetimi marifeti ile bütünleşen yapıda tasvir edilemeyen bir niteliği var diyebiliriz. Bunun bir nedeni kamu yönetiminde teknoloji ve türevlerinin kolay kolay benimsenemiyor oluşudur. Kamu yönetiminde geleneksel yaklaşımların yerine "Batı" kökenli transferlerin her zaman için yönetim anlayışımıza uymaması da bir başka nedendir. Devlet desteği ile ekonomik büyümede teknolojik imkanların

tüm kamu genelinde kullanımının seferber edilmesinde, Avrupa Dijital Gündem'inde belirtilen ve belki de bize en çok uyan şu 3 özelliğin temel alınması gerekmektedir.

- Akılcı
- Kapsayıcı
- Sürdürülebilir

Bu olgudan hareketle sivil toplum özelinde yeni oluşumlar ile çalışmalar yapılmaya başlanarak Avrupa Dijital Gündemi yakından takip edilmektedir. Bunlardan ilki; Türkiye Bilişim Vakfı (TBV), Bilişim Sanayi-

cileri Derneği (TÜBİSAD), Türkiye Bilişim Derneği (TBD), Türk Elektronik Sanayicileri Derneği (TESİD) ve Elektronik Cihazlar İmalatçıları Derneği'nin (ECİD) girişimleriyle kurulan Dijital Türkiye Platformu'dur. Bu platform katıldığı uluslararası organizasyonlar, düzenlediği etkinlikler ve yayımladığı raporlar ile dijital dönüşüm çalışmaları konusunda önemli katkılar sunmaktadır.

Platformun üyelerinden TBV ve TBD gibi sivil toplum kuruluşlarının ayrıca düzenlemiş oldukları paneller, ödül törenleri, projeler ya da benzer nitelikteki etkinlikleri dijital dönüşüm alanında farkındalık oluşması ve kamu sektörü ile özel sektörü bir araya getirmesi bakımından oldukça önemlidir. Dijital Dönüşüm Derneği de yapmış olduğu etkinliklerle bu sürece olumlu katkılar sağlayan bir diğer sivil toplum kuruluşudur.

Peki kamu kurumları tarafından ne gibi çalışmalar yapılmaktadır?

Kuşkusuz Kalkınma Bakanlığı tarafından 2005 yılında yayımlanan Bilgi Toplumuna Dönüşüm Politika Belgesinin ardından son olarak 2015 yılında yayımlanan 2015-2018 Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı'nın dijital dönüşüm konusunda sağlayacağı katkı çok önemlidir. Benzer olarak Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tarafından hazırlanan ancak henüz yayımlanmayan 2016-2019 Ulusal e-Devlet

Stratejisi ve Eylem Planı ile 2016 yılında yayımlanan 2016-2019 Ulusal Siber Güvenlik Stratejisi ve Eylem Planı önemli dokümanlardır.

Ancak dikkat edildiğinde bu eylem planlarının birbirinden bağımsız ve birbirini arasında bütünlüğü olmayacak şekilde farklı kurumlarca çıkarıldığı, doğrudan dijital dönüşümle örtüşmediği ve yukarıda kritik olarak değerlendirilen 3 unsuru (akılcı, kapsayıcı, sürdürülebilir) yapısında barındıran bir ekonomik büyümeyi desteklemediği görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında dijital dönüşümün kaçınılmaz bir hızla tüm ülkeleri sardığı günümüz kamu yönetiminde, konunun öncelikle kurumlar üstü bir yapı tarafından ele alınması, sahiplenilmesi ve çalışmaların bu doğrultuda sürdürülmesine ihtiyaç olduğu açıktır.

64. Hükümet 2016 Yılı Eylem Planı'nda 6 ay içinde gerçekleştirilecek reformlar arasında yer alan ve eylemden sorumlu kurumun Başbakanlık olarak belirlendiği "**Dijital Türkiye Projesi Yol Haritası**" oluşturulacak ve bu doğrultuda uygulama başlatılacak" eylem maddesi devletin bu konudaki bakış açısının ne denli önemli olduğunun en kritik ispatıdır. 65. Hükümet Programı incelendiğinde de bu eylem maddesini destekleyen birçok hedefle karşılaşmak mümkündür. Bunlardan bazıları:⁵

5 65.Hükümet Programı

1. Bilgi ve iletişim teknolojilerinden etkili bir araç olarak faydalanarak bilgi tabanlı ekonomiye dönüşümü ve nitelikli istihdamı geliştirmek.
2. Ulusal Genişbant Stratejisini hazırlamak.
3. Fiber erişim destekleme programını oluşturmak ve Fiber altyapı yatırımlarının artırılmasına önem verecek, hızlı ve kaliteli genişbant erişim yaygınlığını sağlamak.
4. Bilgi teknolojileri sektörüne yönelik veri altyapısını güçlendirmek ve bilgi teknolojileri firmalarının küresel pazarlara açılımını teşvik etmek.
5. Kamu yönetiminde şartların ve anlayışların değişimi içinde, yenilikçi ve vatandaş memnuniyetini esas alan bir yaklaşımı benimsemek.
6. Bilim, teknoloji ve yeniliğin, ülke ekonomisinde kritik bir role sahip olmasını sağlamak.
7. Büyük ekonomiler arasına girme hedefine yönelik olarak teknoloji üreten ve katma değeri yüksek ürünler ihraç eden bir konuma hızlı bir şekilde ulaşmak.
8. Savunma, havacılık ve uzay teknolojilerine yönelik yerlileştirme ve millileştirme çalışmalarına hız verilmesi.
9. Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinin artırılmasına yönelik destek sağlayan kurumlar arasında koordinasyonu güçlendirmek ve desteklerin etkinliğini artırmak.
10. Güven ve istikrar içerisinde üretim ağırlıklı büyüyecek olan ekonominin temelini nitelikli, girişimci ve yenilikçi insanımız; bilgi ve teknoloji ile katma değeri yükselten işletmelerden oluşturmak.
11. Türkiye'yi yenilik alanında bir üst lige taşıyacak olan Bilişim Vadisini kurmak.

SONUÇ

Ülkemizde kamu sektörü öncülüğünde yürütülecek dijital dönüşüm çalışmalarının Dijital Türkiye Yol Haritası ya da farklı bir isim altında olmasının bir önemi olmaksızın Başbakanlık veya Cumhurbaşkanlığı gibi kurumlar üstü bir yapılanma tarafından sahiplenilmesi ve tüm kurum ve kuruluşlar ile koordineli bir şekilde çalışılmasına büyük ihtiyaç duyulmaktadır.

Özellikle e-Devlet örneğinden yola çıkacak olursak Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı bu alanda yürüttüğü çalışmaları her ne kadar Başbakanlık adına yapıyor ve kendi kanununda sınırları belirlenmiş bir alan-

da faaliyet gösteriyor olsa da teşkilat yapısına denk kurumlar ile koordinasyon sağlamakta yaşadığı zorlukların Türkiye'nin kısa zamanda gerçekleştireceği hedefleri ötelemesine sebep olduğu görülmektedir. Bu nedenle dijital dönüşüm çalışmalarının tek elden koordine edilmesi ve üst bir sahiplenmeye tabi tutulmasının önemi uzun vadede daha net ortaya çıkacaktır.

64. ve 65. hükümet programlarına bütüncül bir perspektif ile bakıldığında dijitalleşmenin birçok konuda olduğu gibi devlet politikası olarak benimsenmesi, bu alanda yapılacak çalışmalarda etkinlik kazanılmasında kilit unsur olmaktadır. Ayrıca kamu yönetiminde dijitalleşme yönünde

başlatılan projeler tespit edilmeli ve sıfırdan başlamak yerine mevcut ama kullanılabilir verilerin yer aldığı sistemler sürece dahil edilmelidir. Örneğin Başbakanlık tarafından yürütülen Elektronik Kamu Bilgi Yönetim Sistemi (KAY-SİS) incelendiğinde kamu yönetiminde yer alan unsurların uzun zamandan beri sayısallaştırdığı ve sistem kullanımının tüm kurum ve kuruluşlarca benimsenecek düzeye geldiği görülmektedir.

Bu hususlar doğrultusunda dijital dönüşüm için bir yol haritası çizilmeli ve bu yola liderlik yapacak üst kurum tarafından gerekli kurumsal yapılanması da tamamlanarak "dijital dönüşüm" süreci başlatılmalıdır.